

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI VESIHUOLLOSTA**1 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö**

Vesihuoltolain (119/2001) nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus vesihuollosta. Asetuksessa säädettäisiin vesihuoltolain 5 a § mukaisen kunnan vesihuoltosuunnitelman sisällöstä, 9 a § mukaisesta omaisuudenhallintasuunnitelmasta, 15 a § mukaisesta varautumissuunnitelmasta ja vesihuoltolaitoksen palveluiden turvaamisesta, vesihuoltolain 20 a § mukaisen toimintakertomuksen sisällöstä, 20 d §:ssä tarkoitettuun vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavista tiedoista ja tietojen toimittamisajankohdasta sekä annettaisiin tarkentavaa sääntelyä vesihuoltolain 16 §:ssä säädetystä velvollisuudesta lähettää pyytämättä talousveden laatu-, hinta- ja kulutustietoja vesihuoltolaitoksen asiakkaalle sekä asiakkaan velvoitteesta välittää nämä tiedot talousveden loppukäyttäjälle. Samassa yhteydessä kumottaisiin valtioneuvoston asetus vesihuollon tietojärjestelmästä ja tiedottamisesta (6/2023).

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

2 YLEISPERUSTELUT**2.1 Tausta ja nykytila**

Asetusehdotus liittyy hallituksen esitykseen eduskunnalle vesihuoltolain muuttamisesta (HE 40/2025 vp). Hallituksen esityksellä ehdotetaan toimeenpantavan Vesi on meidän - kansalaisaloitteeseen perustuva eduskunnan päätös vesihuollon omistuksesta. Muilla muutoksilla kehitettäisiin vesihuollon suunnittelujärjestelmää, täsmennettäisiin kunnan vesihuollon järjestämisvelvollisuutta, selkeytettäisiin vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määrittämistä ja kiinteistöjen velvollisuutta liittyä laitoksen verkostoon, tehostettaisiin laitoksen talouden ylläpitoa, parannettaisiin vesihuollon maksujen kustannuskattavuutta ja läpinäkyvyyttä sekä tehostettaisiin lain valvontaa. Lisäksi vesihuoltolakiin lisättäisiin niin sanotun yhdyskuntajätevesidirektiivin kansalliseksi täytäntöönpanemiseksi säännös, jonka perusteella kaikki direktiivissä tarkoitetut taajamat tulee sisällyttää vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen jätevesiviemäriverkostoon.

Vuonna 2001 voimaan tullut vesihuoltolain 36 § sisältää valtioneuvoston asetuksenantovaltuudet koskien liittämiskohdan enimmäisetäisyyttä kiinteistön rajasta, raakaveden laatuvaatimuksista, tarkkailuvelvollisuuksien toteuttamisesta ja tarkkailutietojen toimittamisesta, sekä maksujen määräytymisen yleisistä perusteista. Vesihuoltolain 36 §:n nojalla on annettu kaksi valtioneuvoston asetusta, valtioneuvoston asetus yhdyskuntajätevesistä (888/2006) sekä valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006).

Vuonna 2014 vesihuoltolakiin lisättiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuudet koskien vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuutta (15 §), niitä perusteita, joiden mukaan vesihuoltolaitos suunnittelee varautumista häiriötilanteisiin (15 a §),

vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksen sisältöä (20 a §) sekä vesihuollon tietojärjestelmää ja siihen toimitettavia tietoja (20 d §). Voimassa olevassa vesihuoltolaissa säädetään myös maa- ja metsätalousministeriön asetuksenantovaltuudesta koskien sitä, milloin vesihuollon häiriötä on pidettävä merkittävänä sekä häiriötilanneilmoituksen sisältöä, muotoa ja toimittamista (15 b §). Asetustasoiselle sääntelylle on tunnistettu tarpeita. Valvontaviranomaisena toimivan Etelä-Savon elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen valvontatyötä vaikeuttaa se, ettei varautumissuunnitelman sisällölle ole säädetty sisältövaatimuksia.

Juomavesidirektiivin toimeenpanon yhteydessä vuonna 2023 annettiin vesihuoltolain 16 ja 20 d §:n nojalla valtioneuvoston asetus vesihuollon tietojärjestelmästä ja tiedottamisesta (6/2023), jossa säädetään vesihuoltolain 20 d §:ssä tarkoitettuun vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavista tiedoista ja tietojen toimittamisajankohdasta sekä vesihuoltolain 16 §:ssä säädetystä velvollisuudesta lähettää pyytämättä talousveden laatu-, hinta- ja kulutustietoja vesihuoltolaitoksen asiakkaalle sekä asiakkaan velvoitteesta välittää nämä tiedot talousveden loppukäyttäjälle. Kyseinen asetus ehdotetaan kumottavan ja sen sisältämät säännökset ehdotetaan siirrettäväksi pienillä täsmennyksillä uuteen asetukseen. Lisäksi valtioneuvoston asetus talousveden tuotantoketjun riskienhallinnasta ja omavalvonnasta (7/2023) annettiin terveydensuojelulain lisäksi myös vesihuoltolain 15 §:n nojalla. Kyseistä asetusta ei tässä yhteydessä ehdoteta muutettavan.

2.2 Ehdotuksen tavoitteet

Asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset vesihuoltolain 5 a §:n mukaisen kunnan vesihuoltosuunnitelman sisällöstä, 9 a §:n mukaisesta omaisuudenhallintasuunnitelmasta, 15 a §:n mukaisesta varautumissuunnitelmasta ja vesihuoltolaitoksen palveluiden turvaamisesta, 16 §:n 3 ja 4 momentin mukaisesta tiedottamisvelvollisuudesta, 20 a §:n mukaisen toimintakertomuksen sisällöstä, sekä vesihuoltolain 20 d §:ssä tarkoitettuun vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavista tiedoista.

2.3 Vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Asetuksella annetaan tarkentavia säännöksiä kunnan vesihuoltosuunnitelman sisällöstä sekä vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelman ja varautumissuunnitelman sisällöstä. Näiden suunnitelmavelvoitteiden taloudelliset vaikutukset on kuvattu yksityiskohtaisesti hallituksen esityksessä 40/2025 vp.

Vesihuoltosuunnitelman sisältöä tarkentavat säännökset aiheuttavat kunnille kustannuksia, etenkin niiden kuntien osalta, joilla vesihuoltolain mukainen vesihuollon kehittäminen ei ole ollut suunnitelmallista. Suunnitelman sisältövaatimukset ovat kuitenkin suppeat ja esimerkiksi yhteenveto vesihuollon järjestämisestä ja vesihuoltopalveluista kunnan alueella on tyypillisesti esitetty kunnan internetsivuilla.

Ehdotetuilla muutoksilla on taloudellisia vaikutuksia etenkin niiden vesihuoltolaitosten toimintaan, joilla ei ole ennestään selkeitä käytänteitä omaisuudenhallintaan tai joilla varautumissuunnitelma on ylimalkainen. Etenkin pienemmillä laitoksilla suunnittelutarve

lisää ulkopuolisen palvelun ja erityisosaamisen käyttöä. Toisaalta suunnitelmallinen omaisuudenhallinta vähentää laitokselle aiheutuvia korjauskustannuksia, sillä ennakoivan kunnostuksen arvioidaan vähentävän yllättäviä vaurioita.

Säännöksen vesihuoltolaitoksen toiminnasta palveluiden turvaamiseksi (5 §) ei arvioida aiheuttavan kustannuksia, sillä vesihuoltopalveluiden kannalta kriittisten materiaalien ja palveluiden hankinnoista sovitaan nykyäänkin pääsääntöisesti kirjallisesti. Myös toimintakertomuksen sisältöä koskevien säännösten vaikutukset (9 §) arvioidaan vähäisiksi, sillä asetuksella annettavat tarkennukset ovat pieniä.

Asetuksen 7, 8 ja 10 §:ien säännökset vastaavat pääosin nyt kumottavan asetuksen 6/2023 vaatimuksia, joten niiden ei arvioida aiheuttavan muutoksia verrattuna nykytilaan. Näihin säännöksiin tehdään yksittäisiä pieniä tarkennuksia, joilla yhtäältä helpotetaan sääntelyn noudattamista ja selkeytetään vaatimuksia.

Vesihuoltolain lähtökohtana on kustannusvastaavuuden periaate, eli kaikki vesihuollon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset ja tarpeelliset investoinnit katetaan asiakkailta kerättävillä maksuilla. Näin ollen näiden veloitteiden vaikutuksen laitosten kokonaistalouteen ei arvioida olevan vaikutuksia, sillä syntyvät uudet kustannukset voidaan kattaa vesihuoltomaksujen korotuksilla.

Asetuksen vaikutukset kotitalouksiin voivat näkyä lyhyellä aikavälillä lisääntyneenä vesihuollon maksujen aiheuttamana kustannusrasitteena. Pidemmällä aikavälillä esityksellä tavoiteltava tehostunut vesihuoltolaitosten taloudenpito, oikea-aikaisten asiakasmaksuilla rahoitettavien investointien- ja saneeraustoimenpiteiden tekeminen sekä varautumistoimet ovat kuitenkin kotitalouksien etu, jotka varmistavat sen, että vesimaksuille ei tule tulevaisuudessa yhtäkkistä ja voimakasta korotuspainetta.

Asetuksen vaikutukset ovat analogisia vesihuoltolain uudistamisen vaikutuksiin, joita on yksityiskohtaisemmin arvioitu hallituksen esityksessä (HE 40/2025 vp).

Ympäristövaikutukset

Asetusehdotuksella ei olisi välittömiä ympäristövaikutuksia. Parantuvan omaisuudenhallinnan arvioidaan vähentävän odottamattomia putkirikkoja ja siten myös hallitsemattomia jätevesipäästöjä ympäristöön.

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Asetusehdotuksella olisi vaikutuksia vesihuoltolaitosten toimintaan, sillä laitosten tulisi varmistaa riittävät henkilöstöresurssit suunnitteluvaikeuksien täyttämiseen, varautumisen toteuttamiseen ja pyytämättä toimitettavien tietojen toimittamiseen.

Annettava asetustasoinen sääntely selkeyttää ja helpottaa vesihuoltolain valvontaviranomaisena toimivan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen valvontatehtävää, sillä asetuksella tarkennetaan laintasoisten veloitteiden sisältöä.

2.4 Valmistelu

Asetusmuutosehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja ajalla x-x.2025.

2.5. Säädösperusta

Ehdotettu asetusmuutos annettaisiin vesihuoltolain 5 a §, 9 a §, 15 a §, 16, 20 a § ja 20 d §:n nojalla. Vesihuoltolain 5 a § sisältää asetuksenantovaltuuden kunnan vesihuoltosuunnitelman sisällöstä. 9 a § sisältää asetuksenantovaltuuden omaisuudenhallintasuunnitelman sisällöstä ja päivittämistarpeesta. Vesihuoltolain 15 a § sisältää asetuksenantovaltuuden varautumissuunnitelman sisällöstä ja vesihuoltolaitoksen palveluiden turvaamisesta. Vesihuoltolain 16 § sisältää asetuksenantovaltuuden tarkempien säännösten antamiseksi talousveden laatu-, hinta- ja kulutustiedoista sekä niiden lähettämisestä ja eteenpäin välittämisestä. Vesihuoltolain 20 a § sisältää asetuksenantovaltuuden vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksen sisällöstä. Vesihuoltolain 20 d § sisältää asetuksenantovaltuuden tarkempien säännösten antamiseksi vesihuollon tietojärjestelmästä ja siihen toimitettavista tiedoista.

2.6 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026 ja olemaan voimassa toistaiseksi.

3 YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Soveltamisala

Asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Asetuksessa säädettäisiin vesihuoltolain 5 a §:ssä tarkoitetusta kunnan vesihuoltosuunnitelman sisällöstä, 9 a §:ssa tarkoitetusta vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelman sisällöstä sekä 15 a §:n mukaisen vesihuoltolaitoksen varautumissuunnitelman sisällöstä ja vesihuoltolaitoksen toiminnasta palveluiden turvaamiseksi. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin vesihuoltolain 16 §:n mukaista tiedottamisvelvollisuudesta, 20 a mukaisesta vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksen sisällöstä ja 20 d §:ssä tarkoitetuista vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavista tiedoista. Näistä tiedottamisvelvollisuutta ja vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavia tietoja koskevaa asetustasoista sääntelyä on annettu valtioneuvoston asetuksessa vesihuollon tietojärjestelmästä ja tiedottamisesta (6/2023). Asetus 6/2023 on tarkoitus kumota tämän asetuksen antamisen yhteydessä, ja sen sisältö siirrettäisiin pienin täsmennyksin tähän asetukseen.

2 § Kunnan vesihuoltosuunnitelman sisältö

Asetuksen 2 §:ssä säädettäisiin kunnan vesihuoltosuunnitelman sisällöstä. Vesihuoltosuunnitelmasta tulisi pykälän 1 kohdan mukaisesti käydä ilmi yhteenvedo vesihuollon järjestämisestä ja vesihuoltopalveluista kunnan alueella. Tällä tarkoitetaan yleiskatsausta kunnan nykyisistä ja tulevista vesihuoltopalveluiden käyttäjistä ja palveluiden

tuottajista. Katsaus kattaisi myös kunnan alueella toimivat vesihuolto-osuuskunnat sekä tiedot kunnan yhteistyöstä ja tavoitteista niiden kanssa.

Yhteenvedon tulisi sisältää tieto vesihuoltolaitosten toiminta-alueista kunnan alueella. Vesihuoltosuunnitelmassa on mahdollista kuvata myös suunnitelmia tulevaisuudessa mahdollisesti hyväksyttäväksi tuotavista toiminta-alueista tai toiminta-alueiden laajennuksista. Vesihuoltosuunnitelmassa esitetyt toiminta-alesuunnitelmat eivät kuitenkaan olisi kuntaa sitovia, vaan luonteeltaan suunnitelmia. Myös vesihuoltopalveluiden nykyisten ja suunnitteilla olevien tuottamistapojen, kuten vedenhankinnan vaihtoehtojen, ja mahdollisen yhteistyön muiden kuntien kanssa tulisi käydä ilmi yhteenvedosta.

Pykälän 2 kohdan mukaisesti suunnitelmaan tulisi sisällyttää kuvaus kunnan vesihuollon omistajapolitiikasta ja omistajaohjauksen järjestämisestä. Tällä tarkoitetaan sen kuvaamista, miten kokonaan kunnan omistuksessa tai määräysvallassa olevien vesihuoltolaitosten ohjaus järjestetään, ja miten kunta myötävaikuttaa omistuksessaan tai määräysvallassaan olevien vesihuoltolaitosten hallintoon ja toimintaan. Omistajaohjauksesta säädetään myös kuntalaissa (410/2015), mistä syystä muissa yhteyksissä laadittuja kuvauksia voi hyödyntää kunnan vesihuoltosuunnitelmassa.

Vesihuoltosuunnitelmasta tulisi pykälän 3 kohdan mukaisesti käydä ilmi viranomaiset, jotka vastaavat kunnassa vesihuollon kehittämisestä ja järjestämisestä. Vesihuoltosuunnitelmassa tulisi todeta se, kenelle tehtävät kunnassa ovat esimerkiksi kunnan hallintosäännössä vastuutettu.

Edelleen 4 kohdan mukaisesti suunnitelmasta tulisi käydä ilmi muut kunnan vesihuollon kehittämisen kannalta keskeiset seikat. Näitä olisivat muun muassa kaavoitus, yhdyskuntatekniset palvelut, rakennusvalvonta, terveydensuojelu, ympäristönsuojelu, sekä se, miten kaikkein heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien kuten asunnottomien vesihuolto turvataan.

3 §. Omaisuudenhallintasuunnitelman sisältö ja ajan tasalla pitäminen

Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelman sisällöstä ja ajan tasalla pitämisestä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin omaisuudenhallintasuunnitelman sisällöstä. Momentti sisältäisi 5 kohtaisen luettelon niistä kokonaisuuksista, jotka omaisuudenhallintasuunnitelmaan on vähintään sisällytettävä.

Momentin 1 kohdassa säädettäisiin kuntotutkimussuunnitelmasta.

Kuntotutkimussuunnitelman tavoitteena on parantaa vesihuoltolaitoksen selvilläoloa ja omaisuuden nykytilan tuntemista. Ilman tietoa omaisuuden määrästä ja kunnosta ei ole mahdollista tehdä suunnitelmallista omaisuudenhallintaa. Suunnitelmaan sisällytetään dokumentointi omaisuudesta, kuten laitoksista, keskeisistä laitteistoista, verkostoista, pumppaamoista, vedenottamoista ja kaivoista. Verkostotietojen osalta dokumentointi tehdään vesihuoltolain 15 §:n edellyttämällä tavalla paikkatietomuodossa.

Kuntotutkimussuunnitelmassa arvioidaan omaisuuden kunto ja kirjataan se, miten kunto on todennettu. Kuntotutkimussuunnitelma sisältää myös kuvauksen siitä, kuinka usein ja millä tavalla kuntotutkimuksia tehdään. Esimerkiksi eri verkosto-osien kunnan arviointi sisältäisi kuvauksen käytettävistä menetelmistä ja aikataulutetun tutkimustavoitteen. Mikäli käytössä

on jatkuvatoimista monitorointia tai laitteiden automatisoitua kunnon seurantaa, kuntotutkimussuunnitelma sisältää myös kuvailun näistä menetelmistä.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin kunnossapitosuunnitelmasta.

Kunnossapitosuunnitelma voi olla laadittu osaksi kuntotutkimussuunnitelmaa tai oma erillinen suunnitelmansa. Kunnossapitosuunnitelmasta käy ilmi omaisuudelle, kuten laitteille, laitoksille ja verkostolle tehtävä säännöllinen ennakkoiva huolto ja hoito.

Kunnossapitosuunnitelmassa kuvattavia toimia voivat olla esimerkiksi puhdistustoimet, kuluvien osien vaihdot ja prosessikemikaalien lisäykset. Kunnossapitosuunnitelmasta käy ilmi toimenpiteiden aikataulutus sekä se, miten toimenpiteiden toteutusta seurataan esimerkiksi huoltokirjan tai lokin avulla.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin tarkemmin pitkän aikavälin investointisuunnitelman yhteenvedosta. Tavoitteena on määrittää saneeraus- ja uudisinvestointien tarpeet sekä suunnitelma investoinneista, joilla tarpeisiin voidaan vastata. Saneeraustarpeen määrittely tulee tehdä, jotta voidaan arvioida tarvittava rahoitus pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaisesti. Investointisuunnitelmaan sisällytetään saneeraus- ja investointitarpeen yhteenveto koko verkostolle ja laitospöydille. Yhteenveto koostetaan hanketasoisista, yksittäisten vesihuolto-omaisuuskohteiden saneeraus- ja investointisuunnitelmista. Investointisuunnitelma laaditaan vähintään seuraavalle 20 vuodelle, sen toteumaa seurataan vuosittain ja suunnitelma päivitetään tarvittavilta osin vuosittain. Suunnitelmassa esitetään käytetyt menetelmät, esimerkiksi miten vesihuolto-omaisuuden laskennallinen pitoaika on laskettu ja mihin muut arviot perustuvat.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa säädettäisiin tarkemmin pitkän aikavälin taloussuunnitelmasta. Taloussuunnitelman tavoitteena on määrittää vesihuollon maksut sellaisiksi, että niillä voidaan kattaa vesihuollon käyttökustannukset sekä saneeraus- ja uusinvestoinnit pitkällä aikavälillä. Vesihuollon käyttöomaisuuteen tehtävien investointien rahoituksen ja vesihuoltolaitoksen talouden tulisi olla pitkällä aikavälillä tasapainossa. Taloussuunnitelmasta käy ilmi myyntiennusteet, mukaan lukien ennuste liittymämäärän kehityksestä ja maksujen muutoksista, perusmaksujen suunniteltu osuus tuloista ja vesihuoltolaitoksen omavaraisuusaste. Suunnitelma sisältää tiedon mahdollisesta omistajalle tuloutettavasta tuotosta ja mahdollisista vesihuoltolaitoksen saamista tuista.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin omaisuudenhallintasuunnitelmaan sisällytettävästä sanallisesta riskinarviosta omaisuudenhallinnan ja talouden tilasta. Tämä riskinarvio olisi tiivis yhteenveto siitä, kykeneekö laitos oman arvionsa mukaan huolehtimaan vesihuollosta ja vastaamaan vesihuollon toimintavarmuudesta ja mitä riskejä laitos tunnistaa omaisuudenhallinnassaan. Tässä arvioinnissa tulisi kuvailla, mikäli on nähtävissä ylitsepääsemättömiä haasteita tulevaisuudessa, esimerkiksi palvelun rahoittamiseksi palvelun käyttäjien vähentyessä tai mikäli yhteistyö tai yhdistyminen toisen alueen laitoksen kanssa on välttämätöntä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin suunnitelman yksityiskohtaisuudesta. Koska vesihuoltolaitokset ovat kooltaan ja omaisuudeltaan hyvin eri kokoisia, omaisuudenhallintasuunnitelman laajuudessa voisi ottaa huomioon laitoksen koon, toiminnan laajuuden ja omaisuuden määrän. Mittavamman omaisuuden osalta suunnitelma on huomattavasti laajempi, kuin jos omaisuutta on esimerkiksi vain jakeluverkostossa. Omaisuudenhallintasuunnitelman voisi toteuttaa joko kirjoitettuna raporttina tai hyödyntäen tarkoitukseen soveltuvia tietojärjestelmiä, mutta yhteenvetona tulisi tuottaa asiakirja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin omaisuudenhallintasuunnitelman tarkistamisesta ja päivittämisestä. Omaisuudenhallintasuunnitelma tarkistetaan vuosittain ja mikäli päivittämistarvetta on, päivitykset tehdään.

4 §. Varautumissuunnitelman sisältö

Asetuksen 4 §:ssä säädettäisiin vesihuoltolaitoksen varautumissuunnitelman sisällöstä. Koska vesihuoltolaitokset ovat kooltaan ja toiminnoiltaan hyvin erilaisia, pykälän 1 momentin johdantokappaleessa säädettäisiin, että varautumissuunnitelman sisällössä voisi ottaa huomioon vesihuoltolaitoksen koon ja toiminnan, ja suunnitelman voisi laatia näihin nähden tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Varautumissuunnitelman voisi toteuttaa joko kirjoitettuna raporttina tai hyödyntäen tarkoitukseen soveltuvia tietojärjestelmiä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin varautumissuunnitelman vähimmäissisällöstä aiheitasolla. Momentti sisältäisi 9 kohtaisen luettelon, ja listatut kohdat koskisivat kaikkia vesihuoltolaitoksia.

Momentin 1 kohdan mukaan varautumissuunnitelmassa tunnistetaan ja kuvataan ne keskeiset toiminnot, jotka ovat välttämättömiä palvelun tuottamisen kannalta. Kuvaukseen ei tarvitse sisällyttää yksityiskohtaista prosessikuvausta, ellei se ole varautumisen kannalta tarpeellista. Osiossa tunnistetaan myös alihankintana hankittavat toiminnot ja palvelut, kuten kemikaalien hankinta, laboratoriopalvelut, automaatiotoimittajat ja varavedenjakelun järjestelyt. Alihankinnan osalta kuvataan palveluista laaditut sopimukset, esimerkiksi sopimuksen laadinta-ajankohta ja viittaus sopimukseen.

Momentin 2 kohdan mukaan varautumissuunnitelma sisältää kuvauksen tunnistetuista vaaroista ja vaaratilanteista, niiden synnyttämistä riskeistä sekä keinoista riskienhallinnaksi ja turvallisuuden varmistamiseksi. Keskeisenä on kuvaus siitä, miten vesihuoltolain edellyttämä riskienhallinta on tehty ja miten varautumissuunnitelma vastaa riskienhallintatoimien jälkeisen jäännösriskin hallintaan. Terveysturvallisuuslain (763/1994) 19 a §:n mukaan talousvettä toimittavan laitoksen on laadittava ja pidettävä ajan tasalla suunnitelma riskienhallintaa varten sellaisten riskien ennalta ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi, joista voi aiheutua terveyshaaitta talousveden välityksellä. Riskienhallintasuunnitelman tulee kattaa koko vedentuotantoketjua koskevat riskit, ja siinä on esitettävä riskienhallinnan kannalta keskeiset tiedot ja tarkoituksenmukaiset menettelytavat riskien poistamiseksi tai vähentämiseksi. Näiltä osin varautumissuunnitelmassa tarvitaan viittaus jo tehtyyn riskienhallintasuunnitelmaan. Vesihuoltolaitoksen toimintaan voi kohdistua myös muita riskejä, joiden riskinarviota ei ole muutoin tehty, esimerkiksi mikäli uhat eivät suoraan kohdistu talousveden terveysvaikutuksiin. Tämän pykälän 1 momentin 2 kohdan mukainen arvio tulee tehdä myös jätevesilaitostoinnille. Vaarojen tunnistamisessa tulee olla veden laatuun suoraan vaikuttavien turvallisuusnäkökohtien (safety-näkökulma) lisäksi laitoksen ja toimintojen turvallisuuden kuten esimerkiksi fyysisen turvallisuuden arviointi (security-näkökulma).

Momentin 3 kohdan mukaan varautumissuunnitelman tulee sisältää kuvaus vesihuoltolaitoksen keskeisistä ja kriittisistä asiakkaista, joita voivat olla esimerkiksi sairaalat ja terveyskeskukset, palvelutalot ja vanhainkodit, suurkeittiöt ja keskuskeittiöt, koulut ja päiväkodit, elintarvikeyritykset, vankilat, varuskunnat sekä suuret kotieläinlait. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi erityisjärjestelyt näiden asiakkaiden vesihuoltopalveluissa, eli se, miten toiminnasta häiriötilanteissa on sovittu, etenkin vesihuoltolaitoksen ja asiakkaan välisen vastuunjaon näkökulmasta.

Momentin 4 kohdan mukaan varautumissuunnitelmassa kuvataan vesihuoltolaitoksen varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan organisointi mukaan lukien henkilöstön vastuut, resursointi, osaaminen, koulutus ja luotettavuus, sekä kuvaus näiden varmistamisesta. Tämä pitää sisällään eri toimijoiden ja henkilöiden vastuut normaali- ja häiriötilanteissa, häiriötilanteiden resursoinnin ja henkilöstön osaamisen ylläpidon. Osioon olisi sisällytettävä selvitys laitoksella työskentelevien henkilöiden turvallisuusosaamisesta ja sen kehittamisestä sekä laitoksella talousveden terveydellisen laadun turvaamisen kannalta keskeisten toimintojen parissa työskentelevien henkilöiden luotettavuuden varmistamisesta. Henkilöturvallisuus selvityksestä säädetään turvallisuus selvityslaisissa (726/2014).

Momentin 5 kohdan mukaan varautumissuunnitelman tulee sisältää toimenpiteet poikkeamiin ja häiriötilanteisiin vastaamiseksi, torjumiseksi ja lieventämiseksi toimintakorttien muodossa, mukaan lukien poikkeavan palvelun kuvailu, kuvaus poikkeamasta palautumiseen ja tarvittavat yhteistyötahot poikkeamakohtaisesti. Tämä tarkoittaa varsinaista suunnitelmaa toiminnasta häiriötilanteissa. Toimintasuunnitelma on tarkoitus laatia toimintakorttien muotoon, jotta käyttö poikkeavassa tilanteessa olisi mahdollisimman helppoa. Toimintakortteja voisi olla esimerkiksi seuraaviin poikkeamiin:

- talousveden mikrobiologinen saastuminen,
- talousveden kemiallinen saastuminen,
- toiminta radioaktiivisen saastumisen aikana,
- toiminta veden laatu häiriön aikana (esimerkiksi pH, rauta ym. vaihtelut),
- väliaikaisen klooridesinfioinnin suorittaminen,
- putkirikko,
- varavedenjakelu,
- päästö viemäriverkostoon,
- viemäritulva tai ylivuoto,
- toiminnan kannalta kriittisen laitteen rikkoutuminen,
- kemikaalin tai varaosien toimitushäiriö,
- sähkökatko,
- tulipalo,
- tieto- tai automaatiojärjestelmän toimintahäiriö,
- henkilöstön merkittävä vaje,
- merkittävä kuivuus tai sadekaus,
- merkittävä muutos vesihuoltopalveluiden käyttäjien määrässä sekä
- sabotaasi.

Toimintakorteilla tulisi kuvata se, miten palvelua tarjotaan, mikäli normaaliin palvelutasoon ei päästä. Pääsääntöisesti tämä tarkoittaa varavedenjakelun järjestämisen kuvausta ja mahdollisesti korvaavien käymälä järjestelyiden toteuttamista. Jokaiselle poikkeamalle tulisi kuvata myös palautuminen normaalitilanteeseen. Toimintakorteilla tulisi olla tarvittavat yhteystiedot. Toimintakortteja tulee säilyttää niissä tiloissa, missä niitä oletusarvoisesti käytetään, mutta materiaalin tietoturvalisesta säilytyksestä tulee huolehtia.

Momentin 6 kohdan mukaan varautumissuunnitelman tulee sisältää viestintäsuunnitelma, johon sisältyy kuvaus tiedonkulusta, tiedottamisesta ja kriisiviestinnästä vesihuoltolaitoksen sisäisessä viestinnässä sekä asiakkaiden, viranomaisten ja sidosryhmien suuntaan. Lisäksi viestintäsuunnitelma sisältää kuvauksen julkisesta tiedottamisesta. Tarkoituksena on, että viestintäsuunnitelmassa siis kuvataan tiedonkulun ja viestinnän järjestelyt ja vastuut.

Suunnitelmassa kuvataan vastuiden määrittäminen ja viestinnän kanavat. Viestintäsuunnitelma tehdään jotta poikkeama- tai häiriötilanteissa kyetään viestimään nopeasti, riittävästi ja luotettavasti tarkoituksenmukaisella laajuudella ja tavalla.

Momentin 7 kohdassa säädettäisiin, että varautumissuunnitelman tulisi sisältää kuvaus vesihuoltolaitoksen varautumisen harjoittelusta. Varautumissuunnitelmassa kuvattaisiin, miten vesihuoltolaitos harjoittelee varautumista häiriötilanteisiin. Kuvauksessa voi olla esimerkiksi edellisen harjoituksen ajankohta ja keskeinen sisältö, sekä osallistujat ja seuraavan harjoituksen suunniteltu ajankohta. Harjoitukset voisivat olla laitoksen omia, tai muiden järjestäjien toteuttamia. Terveysturvallisuuslaissa (763/1994) edellytetään kunnan terveysturvallisuusviranomaiselta harjoittelua muiden viranomaisten ja laitosten kanssa.

Momentin 8 kohdan mukaan varautumissuunnitelma sisältäisi kuvauksen varautumisen ylläpidosta, seurannasta ja varautumissuunnitelman päivittämisestä. Kuvauksessa kerrotaisiin, miten varautumista kehitetään ja miten sekä kuinka usein varautumissuunnitelma päivitetään. Kuvauksessa hyödynnetään harjoituksissa tai todellisissa tilanteissa opittua ja kuvataan, miten varautumistoimia on näiden perusteella kehitetty. Osion tavoitteena on jatkuvasti parantaa varautumista uhkiin, joiden olemassaoloa ei alun perin oltu tunnistettu.

Momentin 9 kohdan mukaan varautumissuunnitelma sisältää kuvauksen siitä, miten varautumissuunnitelmaa hyödynnetään kunnan terveysturvallisuuslain mukaisen häiriötilannesuunnitelman laadinnassa ja muussa valmiussuunnittelussa. Varautumissuunnitelmassa tulisi siis kuvata suunnitelman yhteensovittaminen muiden toimijoiden laatimien suunnitelmien kanssa. Tässä osiossa kerrotaan tiiviisti myös se, miten laitoksen varautumissuunnitelmaa hyödynnetään kunnan terveysturvallisuuslain mukaisen häiriötilannesuunnitelman laadinnassa ja muussa valmiussuunnittelussa, kuten sammutusvesisuunnitelman laadinnassa tai kunnan kokonaisvalmiuden suunnittelussa. Yhteensovittamisessa keskeisiä huomioitavia asioita ovat mm. toiminta poikkeusoloissa ja normaaliolojen vaikeissa häiriötilanteissa, sekä sammutusveden saannin varmistaminen. Mikäli edellä kuvatussa hyödyntämisestä ei ole tietoa, tässä kohdassa voidaan todeta ajankohta, milloin varautumissuunnitelma on toimitettu kunnan terveysturvallisuusviranomaisille ja muille tahoille.

Kuten vesihuoltolain 15 a §:ssä, myös asetuksen pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että pykälä koskee myös tukkuvesihuoltolaitosta.

5 § Vesihuoltolaitoksen toiminta palveluiden turvaamiseksi

Asetuksen 5 §:ssä säädettäisiin vesihuoltolaitokselta edellytettävistä toimista palveluiden turvaamiseksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että palvelujen turvaamiseksi vesihuoltolaitoksen on sovittava kirjallisesti vesihuoltopalvelun kannalta kriittisten materiaalien ja palveluiden hankintakäytännöistä toimittajien ja alihankkijoiden sekä kunnan kanssa siten, että välttämättömät palvelut asiakkaille voidaan turvata varautumissuunnitelman mukaisesti. Näin ollen laitoksen on varmistettava kirjallisesti sopien toimet ja palvelut, joita on ajateltu toteutettavan tai hankittavan häiriötilanteissa. Näitä toimia voivat olla esimerkiksi varavedenjakelu tai varavoiman tuottaminen, jolloin sopimus tehtäisiin kyseisen palvelun tuottajan kanssa. Kirjallista sopimista edellytetään, jotta palvelun saatavuudesta on

vesihuoltolaitoksella selkeä käsitys ja jotta palvelun tuottaja voi osaltaan sitoutua mahdollisesti usean vesihuoltolaitoksen palveluiden tuottamiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että palvelujen turvaamiseksi häiriötilanteissa vesihuoltolaitoksen on huolehdittava tarvittavien asevelvollisuuslain (1438/2007) 89 §:n mukaisten henkilövarauksien hakemisesta. Momentin säännös koskee laitoksen huolehtimista varauksen tekemisestä, eli on laitoksen vastuulla arvioida, onko näille varauksille tarvetta vai ei. Mikäli henkilövarauksia tarvitaan, niiden hakeminen ja ajan tasalla pitäminen on tärkeää, jotta laitoksella on käytettävissään tarvitsemansa henkilöstö.

Kuten asetuksen antovaltuuden sisältävässä vesihuoltolain 15 a §:ssä, 5 §:n 3 momentissa säädettäisiin siitä, että pykälä koskee myös tukkuvesihuoltolaitosta.

6 § Vesihuollon poikkeamasta ilmoittaminen

Asetuksen 6 §:ssä tarkennettaisiin sitä, milloin vesihuollon poikkeaman arvioidaan ylittävän vesihuoltolain mukaisen ilmoittamiskynnyksen, eli milloin vesihuollon poikkeama on merkittävä. Ilmoituskynnys ylittyy, jos poikkeama häiritsee tai voisi häiritä yli puolta vesihuoltolaitoksen asiakkaista. Suuren kaupungin ollessa kyseessä tämä asettaisi ilmoittamisveloitteen hyvin korkealle, joten toisena määreenä on 5 000 asukkaan altistuminen mahdolliselle häiriölle. Kolmantena kriteerinä ilmoituksen tekemiselle olisi varautumissuunnitelmassa tunnistetun keskeisen tai kriittisen asiakkaan vesihuoltopalvelun altistuminen poikkeamalle. Tällöin asiakkaiden määrä voi olla yksi.

Määritelmällä ei ole tarkoitus vähentää tässä säädettyä pienemmän asukas- tai käyttäjäjoukon kokeman häiriön merkittävyyttä ja subjektiivisesti yhden ihmisen kokema häiriötilanne on merkittävä tälle henkilölle. Säännöksellä ei myöskään kiellä vesihuoltolaitosta tekemästä ilmoitusta tässä säädettyä pienemmästä poikkeamasta.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, että pykälä koskee myös tukkuvesihuoltolaitosta.

7 §. Asiakkaalle toimitettavat tiedot

Asetuksen 7 § olisi pääosin saman sisältöinen kumottavan asetuksen 6/2023 3 §:n kanssa. Pykälään tehtäisiin kuitenkin muutama tarkentava muutos verrattuna voimassa olevan asetuksen vastaavaan pykälään.

Vastaavasti kuin asetuksen 6/2023 3 §:ssä, asetuksen 7 §:llä tarkennettaisiin vesihuoltolain 16 §:n 3 momentin mukaista talousvettä toimittavan vesihuoltolaitoksen velvollisuutta lähettää asiakkaalle vähintään kerran vuodessa laskun yhteydessä tai muutoin helposti saatavissa olevassa muodossa tiedot laitoksen toimittaman talousveden laadusta, hinnasta ja kulutuksesta. Asetuksen 7 §:ssä listattaisiin ne laatu-, hinta- ja kulutustiedot, jotka laitoksen on toimitettava asiakkaalleen ilman erillistä pyyntöä.

Pykälän 1 momentin mukaan talousvettä toimittava vesihuoltolaitos vastaa siitä, että yhteenveto terveydensuojelulain 17 §:n nojalla säädetyn talousveden laatuvaatimusten ja laatuvaatimusten täyttymisestä edellisen kalenterivuoden aikana on pyytämättä saatavilla tietoverkossa. Yhteenvedon tarkemmista sisältövaatimuksista ei annettaisi asetustasoista sääntelyä, vaan laitos voisi laatia sellaisen yhteenvedon, joka olisi tarkoituksenmukainen ja josta kävisi ilmi keskeiset talousveden laatuvaatimusten ja -tavoitteiden täyttymiseen liittyvät tiedot. Yhteenvedossa kuvataan sitä, ovatko laatuvaatimukset ja -tavoitteet täyttyneet edellisen kalenterivuoden aikana, ja jos eivät, minkä muuttujan tai muuttujien

osalta ne eivät ole täyttyneet. Laitos vastaa siitä, että yhteenvedo on pyytämättä saatavilla ja pykälän 2 momentissa edellytetään asiakkaalle toimitettavan tieto nettiosoitteesta, missä tieto on saatavilla. Yhteenvedon voi niin halutessaan toimittaa myös laskun yhteydessä tai toimittaa esimerkiksi matkapuhelinsovelluksen tai vastaavan asiakaspalvelujärjestelmän kautta.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, että talousvettä toimittavan vesihuoltolaitoksen on toimitettava pyytämättä asiakkaalle laskun mukana tai muulla tavalla vesihuoltolain 16 §:n 3 momentissa tarkoitetut talousveden hintaa ja kulutusta koskevat tiedot.

Momentin 1 kohdan mukaisesti laitoksen tulisi lähettää asiakkaalle tieto asiakkaalle toimitetun talousveden määrästä. Tieto tulisi toimittaa vähintään vuosi- ja laskutuskausikohtaisesti, eli toimitetusta tiedosta tulisi ilmetä vuosittainen asiakkaalle toimitetun talousveden määrä, mutta myös laskutuskausikohtainen määrä jos laskutuskausi on lyhyempi kuin vuoden mittainen.

Momentin 2 kohdan mukaisesti laitoksen tulisi lähettää asiakkaalle tiedot asiakkaan talousveden kulutuksen vuosittaisesta suuntauksesta ja vertailu vastaavien asiakkaiden keskimääräiseen vedenkulutukseen, jos tämä on teknisesti toteutettavissa ja nämä tiedot ovat vesihuoltolaitoksen saatavilla. Talousveden kulutuksen vuosittaisella suuntauksella tarkoitettaisiin tietoa siitä, miten asiakkaan vuosittainen talousveden käyttö on muuttunut vuosien välillä ja onko suunta ollut nouseva vai laskeva. Mikäli vesihuoltolaitoksen asiakas olisi uusi, eikä laitoksella olisi saatavissa tietoja asiakkaan aiempien vuosien talousveden kulutuksesta, laitoksen ei tarvitsisi toimittaa näitä suuntaustietoja asiakkaalleen, eli tietojen toimittamisvelvollisuus koskisi vain niitä tilanteita, joissa nämä tiedot ovat saatavilla. Vertailulla vastaavien asiakkaiden keskimääräiseen vedenkulutukseen tarkoitettaisiin vertailutietoa siitä, miten asiakkaan talousveden käyttö vertautuu verrokiasiakkaiden vedenkäyttöön. Vertailun voisi toteuttaa esimerkiksi vertaamalla asiakkaan omaa vedenkäyttöä vesihuoltolaitoksen asiakkaina olevien mallikiinteistötyyppien (omakotitalo, rivitalo ja kerrostalo) keskiarvokäyttöön. Mallikiinteistöjen tyypit kuvaillaan asetuksen liitteessä 1. Mikäli kulutuksen muutoksesta laitoksella ei ole tietoa saatavilla, tätä ei edellytetä toimitettavan.

Muutoksena voimassa olevaan asetukseen 6/2023 verrattuna 2 momentin 2 kohtaa muutettaisiin siten, että 2 kohdassa tarkoitetut tiedot tulee toimittaa, jos tämä on teknisesti toteutettavissa ja nämä tiedot ovat vesihuoltolaitoksen saatavilla. Juomavesidirektiivi mahdollistaa tämän lievennyksen. Tämä tarkoittaisi sitä, että mikäli vuosittaisen suuntauksen ja vertailun koostaminen ei ole teknisesti toteutettavissa, sitä ei edellytetä.

Momentin 3 kohdan mukaisesti laitoksen tulisi lähettää asiakkaalle tieto toimitetun talousveden käyttömaksusta litraa ja kuutiometriä kohden.

Momentin 4 kohdan mukaisesti laitoksen tulisi lähettää asiakkaalle asiakkaan perusmaksu toimitetusta talousvedestä vuosi- tai laskutuskausikohtaisesti.

Momentin 5 kohdan mukaisesti laitoksen asiakkaalleen pyytämättä lähettämien tietojen pitäisi myös sisältää linkin verkkosivustolle, jossa tiedotetaan vedenkäyttäjiä. Kyse voisi olla esimerkiksi vesi.fi-verkkosivustosta, jossa julkaistaan juomavesidirektiivin edellyttämiä tietoja.

8 §. Tietojen välittäminen talousveden loppukäyttäjälle

Asetuksen 8 § on vastaavan sisältöinen kuin voimassa olevan asetuksen 6/2023 4 §. Asetuksen 8 §:llä tarkennettaisiin vesihuoltolain 16 §:n 4 momentin mukaista vesihuoltolaitoksen asiakkaan velvollisuutta välittää vesihuoltolaitoksen vesihuoltolain 16 §:n 3 momentin mukaisesti toimittamat laatu-, hinta- ja kulutustiedot eteenpäin talousveden loppukäyttäjälle. Veden loppukäyttäjällä tarkoitettaisiin sellaista kotitaloutta, jolla ei välttämättä ole asiakassuhdetta vesihuoltolaitoksen kanssa, mutta joka käyttää laitoksen asiakkaalleen toimittamaa vettä. Veden loppukäyttäjä voi olla esimerkiksi asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitettu osakkeenomistaja, joka asuu asunto-osakeyhtiön osakehuoneistossa, asuinhuoneiston vuokrauksesta annetussa laissa tarkoitettu vuokralainen, joka asuu vuokratessa huoneistossa, tai asumisoikeusasunnoista annetussa laissa tarkoitettu asumisoikeuden haltija tai muu moniasuntoisessa tai moneen eri käyttötarkoitukseen käytettävässä rakennuksessa oleva veden loppukäyttäjä, joka ei ole vesihuoltolain tarkoittama vesihuoltolaitoksen asiakas.

Asetuksen 8 §:n mukaan vesihuoltolaitoksen asiakas voisi välittää tiedot veden loppukäyttäjälle valitsemallaan tavalla. Asiakkaan kannalta yksinkertaisia tapoja välittää vesihuoltolaitoksen asiakkaalleen toimittamat tiedot eteenpäin olisivat esimerkiksi vesihuoltolaitoksen toimittamien tietojen liittäminen yhtiövastikkeen perimisen yhteydessä toimitettavaan laskuun, tietojen välittäminen loppukäyttäjälle digitaalisella älysovelluksella taikka vesihuoltolaitoksen toimittamien tietojen liittäminen yhtiökokousasiakirjojen yhteyteen. Asiakas voisi myös kiinnittää vesihuoltolaitoksen toimittamat tiedot taloyhtiön ilmoitustaululle, josta talousveden loppukäyttäjät näkisivät tiedot.

9 § Vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa kuvattavat tunnusluvut

Asetuksen 9 §:ssä annettaisiin tarkentavaa sääntelyä vesihuoltolain 20 a §:n mukaisen toimintakertomuksen sisällöstä. Pykälän 1 momentilla tarkennettaisiin sitä, mitä tarkoitetaan vesihuoltolain 20 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetuilla vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavilla tunnusluvuilla.

Momentin 1 kohdassa listatut vesihuollon perus-, käyttö- ja liittämismaksut tarkoittavat laitoksen taksarakenteen avaamista, esimerkiksi mikäli eri alueilla maksut vaihtelevat. Momentin 2 kohdassa edellytetyt myydyn veden ja vastaanotetun jäteveden määrät ovat laitoksen keskeisiä toiminnan laajuutta kuvaavia tunnuslukuja. Myydyn veden määrää ei ole tarkoituksenmukaista yksilöidä vedenottamokohtaisesti. Momentin 3 kohdassa asiakkaiden määrällä tarkoitetaan talousvesi- ja jätevesipalvelun asiakkaiden kokonaismääriä. Toimintakertomuksessa ei tule esittää asiakkaista tietoa yksityiskohtaisella tasolla, eikä esimerkiksi kriittisiä asiakkaita tule kuvata toimintakertomuksessa. Momentin 4 kohdassa verkostojen laskuttamattoman veden määrällä tarkoitetaan eriteltynä sekä talousvesiverkoston ulos vuotavan talousveden määrää sekä jätevesiviemäriverkostoon sisään vuotavaa tai johtuvaa huleveden määrää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vastaavasti kuin vesihuoltolain 20 a §:ää, myös asetustason tarkentavaa sääntelyä sovellettaisiin vesihuoltolaitosten lisäksi tukkuvesihuoltolaitoksiin.

10 §. Vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavat tiedot

Asetuksen 10 § on pääosin saman sisältöinen kuin asetuksen 6/2023 2 §. Pykälässä säädettäisiin vesihuoltolain 20 d §:ssä tarkoitettuun vesihuollon tietojärjestelmään

toimitettavista tiedoista. Koska tietojärjestelmään toimitettavia tietoja on paljon, tiedot olisi lueteltu kolmessa liitteessä.

Vastaavasti kuin voimassa olevassa asetuksessa pykälän 1 momentissa säädettäisiin vesihuoltolaitoksen vastuusta pitää vesihuoltolain 20 d §:ssä tarkoitettussa tietojärjestelmässä perustiedot ajan tasalla. Liitteessä 1 on tarkennettu ne perustiedot, joiden tulee olla ajan tasalla koko ajan. Tiedot eivät tyypillisesti muutu laitoksen normaalitoiminnan aikana, joten päivitystarvetta on esimerkiksi yhteystietojen muuttuessa.

Vastaavasti kuin voimassa olevassa asetuksessa pykälän 2 momentissa säädettäisiin vesihuoltolaitoksen velvoitteesta toimittaa vesihuollon tietojärjestelmään liitteen 2 ja liitteen 3 tiedot vuosittain. Liitteen 2 tiedot ovat raportointivuoden 1 päivän helmikuuta tilanteen tietoja. Liitteen 3 tiedot ovat raportointivuotta edeltävän vuoden tietoja.

Muutoksena voimassa olevan asetukseen 2 §:ään pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietojen toimittamisen määräajasta. Tiedot tulisi toimittaa huhtikuun loppuun mennessä. Lisäksi momentissa säädettäisiin siitä, että määräaika tilinpäätöksen vahvistamisesta riippuville tiedoille olisi tilinpäätöksen vahvistamisaika. Tilinpäätöksen vahvistaminen etenkin vesihuolto-osuuskunnilla voi olla jopa syyskuussa. Tilinpäätöksen vahvistamisesta riippuvia tietoja ovat eräät tietojärjestelmään toimitettavat taloustiedot kuten liikevaihto, tilikauden tulos ja omistajatuloutus.

Vastaavasti kuin voimassa olevassa asetuksessa pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että niiden vesihuoltolaitosten, jotka toimittavat talousvettä tai vastaanottavat jätevettä yli 10 000 kuutiometriä vuorokaudessa tai joiden toimitukset kattavat vähintään 50 000 ihmistä tulisi lisäksi toimittaa vesihuollon tietojärjestelmään tiedot vesihuoltolaitoksen saamista kuluttajien valituksista, johon vaaditaan toimenpiteitä tai korvauksia ja johon laaditaan kirjallinen vastine. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin kuitenkin siten, että voimassa olevan asetuksen ilmaisu ”tiedot vesihuoltolaitoksen saamista reklamaatioista” muutettaisiin muotoon ”tiedot vesihuoltolaitoksen saamista kuluttajien valituksista, joissa vaaditaan toimenpiteitä tai korvauksia, ja joihin laaditaan kirjallinen vastine”. Muotoilulla pyritään selkeyttämään sitä, mitä tietoja on tarpeen toimittaa. Valituksiksi ei siten olisi tarpeen tilastoida esimerkiksi palautetta, jolla ilmoitetaan havaintoja.

Asetuksen 10 § koskisi kokonaisuudessaan myös tukkuvesihuoltolaitoksia.

Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026 samanaikaisesti kuin vesihuoltolain muutoslaki, joka sisältää asetuksenantovaltuudet.

LIITE 1

Liite vastaa asetuksen 6/2023 liitettä 1. Liitteeseen ehdotetaan lisättäväksi tieto omaisuudenhallintasuunnitelman päivitysajankohdasta, sekä tieto kuulumisesta kyberturvallisuuslain ja yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta annetun lain soveltamisalaan.

Liitteessä on listattu laitoksen olennaiset yksilöivät tiedot, kuten nimi ja kotikunta, sekä yhteistiedot. Liitteessä on myös laitoksen toimintaa kuvaavia tietoja, kuten toimiala ja tiedot omistuksesta, sekä tiedot keskeisistä rakennelmista kuten laitoksista ja vesitorneista. Liitteessä yksilöidään myös eräiden suunnitelmien päivitysajankohtia sekä tiedon säilytystavasta.

LIITE 2

Liite vastaa asetuksen 6/2023 liitettä 2. Liitteessä on listattu vesihuollon maksutiedot, jotka ovat voimassa raportointivuoden aikana. Vesihuollon maksurakenne on tyypillisesti moniportainen ja vaihtelee asiakkaan kokoluokan mukaan. Liitteessä on täsmennetty kokoluokat, joille maksutiedot tulee ilmoittaa, joten koko hinnastoa ei tarvitse toimittaa.

LIITE 3

Liite vastaa asetuksen 6/2023 liitettä 3. Liitteeseen ehdotetaan lisättäväksi vesihuoltolaitoksen henkilöstömäärä, poistot ja muut käyttökustannukset, sekä muut taloustiedot.

Liitteessä on yksilöity eräitä talousvesi-, jätevesi- ja talous- sekä energiatietoja, joita laitoksen tulee toimittaa edeltävältä kalenterivuodelta. Liitteessä jätevedenpuhdistamolle tuleva jätevesimäärä useimmiten siirtyy lupatietojärjestelmästä, mutta niiltä osin kuin tieto ei siirry, se tulee laitoksen tallettaa. Liitteessä uusinvestoinnilla tarkoitetaan investointia johonkin täysin uuteen, esim. ostetaan ja asennetaan uusi laite vanhojen lisäksi, ja korvausinvestoinnilla sitä, kun investoinnilla korvataan tai uusitaan jokin vanha, esim. ostetaan uusi laite, kun vanha poistuu käytöstä tai korjataan vanhaa uuden veroiseksi.